ژمارەو پەنجی ساڵەو دووەمی

هۆۆرامان

سەرنوسەر ئاسۆ بیارەیی

asso.byari@spray.se

www.hawramannet.tk

گۆڤاریوە کولتورین سەرو تۆڕەو ئینتەرنێتیۆ بەرمشۆ

بابەت	نوسەر	لاپەڕێ
یەکەم ساڵگەردەو گۆڤارو هۆرامانی	پارێزەر ڕەفعەت هەڵەبجەیی/سوید	3
هەورامان و پەرەپیدانی پیشەسازی	شووناسی هەورامان/ بهشو 2	4
مەلا ئەحمەدی نۆتشی	سایتو پێسە دالانی	5
نۆروزو تەویڵی	ماموٚسا ئوسمان بەکر/سوێد	6
جەسایتەکا هۆرامانیۆ		7
عیشقی نیشتیمان لە هەورامان	ئاسۆ کۆچەر/ بیاری	8
دەنگێکی زوڵاڵ لە بەهەشتی هەورامانەوە	ئاسۆ بیارەیی	9
یارسان ئاییني جە وەرکوتو کوردستاني	پەلیانەو فەرهەنگی کۆمەڵایەتی هۆرامانی	10
جە پەراوێزو باسا بەرنامەو هانە ڕەنگینەیەنە/ سیامەند هۆرامی		11تا13

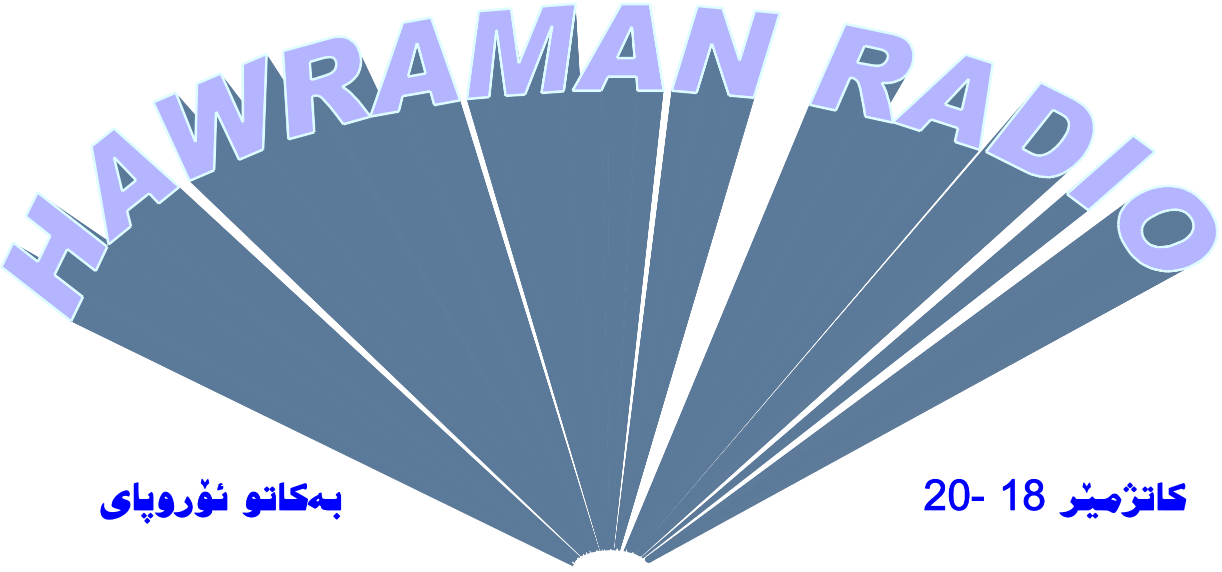

کاتژمێر 18 -20

بەکاتو ئۆروپای

گۆڤارو هۆۆرامانی

گەرمترین پیرۆزابیتا بەبۆنەو نەورۆزیۆ پەنە ماچۆ

پاریٚزەر ڕەفعەت هەڵەبجەیی/سوید

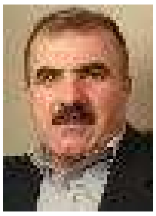

جە یەکەم ساڵگەردەو گۆڤارو هۆرامانینە

هۆرامان و لاپەڕیٚوە پرشنگ

جەلاو هیچ ڕۆشنبیریوە کوردی شاراوە نیا کە هەتا ویەردیٚوە نزیک تەکیە و خانەقاو بیاریٚ وتەویٚڵیٚ، بیٚسارانی، نەوسوو، فیرگەو شیخ عەبدوڵاو خەرپانی، گۆرەترین سەنتەر زانستی بیەن جە کوردستانەنە. چن جۆرە زانستیٚوە چا تەکییە و خاناقایانە پیسە زانستو فەلەکی، جوگرافیان، فەلسەفە و پزیشکی کە بە زوانو هۆرامی ونیان. تەنانەت جەوڵاتە هامساکاوە خەڵک ئامان پەی وەرگرتەو و فیربیەی ئا زانستا. وەرو ئا فاکتەرا هۆرامان نامداریٚ و پایەبەرزیٚ سیاسیٚ و کۆمەڵناسیٚ فرەش چەنەنیٚ.

ناوچەو هۆرامانی، لانە و ویٚژەو کلٚتورو ڕەسەنی کوردین، داستانو خان ئەحمەدخانو دزڵی و خاتو کڵاو زەڕیٚ، نمونیٚوە گولانەن چا میٚژووەیە کە هەنش.
جە یاگی نیشتمانپەروەریچۆ هۆرامان سەنگەریٚوە سەخت و کوردایەتی بیەن بە دریٚژی شوڕشو ڕزگاری کوردستانی و قوربانی خەڵکو ڕەنجدەرو هۆرامانی گۆرەترین شایەتا.
ئانە کە ناوچەو هۆرامانی جیاکەرۆوە جە بەشەکا تەرو کوردستانی، ئانەن کە گەردون سروشتیٚوە جوان و زەریفش پەنە بەخشان، هەر جە وەرواوۆ تا یاو دیمەنو سەوزو باخاو جوگرافیای دڵبەرش.
ئەی خۆ بەهەوانتە مامۆسا (گۆران)ی هۆنەروان گۆرانیٚش نە چڕیٚنیٚ سەرو هۆرامانیەنە:

کۆمەڵە شاخیٚک سەخت و گەردن کەش
ئاسمانی شینی گرتووەتە باوەش

ڕۆژهەڵاتناسەکیٚ پاسە باسو هۆرامانیشا کەردەن کە تەنها هۆرامایەکیٚنیٚ تاوناشا بیٚ کۆمەک هیچ لایٚوە ژیانیوە ئاسودە پەی ویٚشا دروس کەرا، هەرجە وەشکەردەی کەل و پەلو ڕۆژانەی تاکو پیٚویستیەکی تەری ژیانی.
سیاچەمانە، دەرەیی و ژمارەریوە فرە پەندو پیٚشینا کە جە هۆرامانەنە سەرشا وردان و بینیٚ پایە و زوانو کوردی. هۆنەر گەلیٚوە پیٚسە مەولەوی، بیٚسارانی، سەیدی هۆرامی، میرزا عەبدوڵ قادری پاوەیی و شیخ عودڵای خەرپانی سوارگەل ئی زەمینە ویٚژەیۆ هۆرامانینیٚ.

تا ئارۆیچ چەرخو ڕۆشنبیری ناوچەو هۆۆرامانیینە هەڵای نەمدراون و دەستیٚوە ڕۆشنیریٚ ئینیٚ مەیانەنەو بە قەڵەمەکەیشا خزمەتو هۆرامانەکەیشا کەرا. چانیشا م، حەمەکەریم هۆرامی، عوسمان هۆرامی، ئەیوب ڕۆستەم و ئاسۆ بیارەیی کە هەوڵە مدا تا زوانو هۆرامی لاپەڕەکا میٚژووینە نەسڕیٚوە.

من وەشحاڵی و پیرۆزبایی ویٚم ماچو بە گۆڤارو هۆرامانی کە تائیسە چوار ژماریٚش بەر شیٚنی، هیوادارەنا کە هۆرامیٚ تەریچ بەیانە مەیان و یارمەتی ئی گۆڤارە بدا.

هەورامان و پەرەپیدانی پیشەسازی

شووناسی هەورامان/ بەشو دوێ

بە بوونی پلانەکانی ئەوڵ و دووەمی بەرهەمی لە وڵاتدا ناوچەی هەورامان نەکەوتووەتە ژێر سێبەری لوتف و مەرحەمەتی ئەوان و هێشتا بەرنامەییکی دامەزراو بۆ ناوچەی هەورامان(کرماشان و کوردوستان) تەرخان نەکراوە .

ئەمە لە کاتێك دایە کە سەرچاوەی سەرەتایی بەرهەمی پیشەسازی وەکوو(تووی سوور ، گوێز ، کەتیرە ، گیای دەرمانی و.......) لەم ناوچەیە بۆ ناوچانێکی تر و هەندەران بەرێ دەکرێن و بەرهەمانی پیشەیی ئەوان دێنە ناوچەکەوە .

بەر لە نزیك پەنجا ساڵ لەمەو پێش تاجرەکان و دەست فرۆشەکان دەستکردە پیشەسازیەکانی هەورامان (بەڵام بە تیکنۆلۆژیای کۆن) بۆ شاران و لادێکانی تر بەرێیان دەکرد ، بەڵام ئێستا ئەوان دەستکردە پیشەسازیی کارخانەکانی ناوچانێکی تر و وڵاتانی هەندەران لە هەوراماندا دە فروشن.

لە لایێکی ترەوە ڕێکەوتی توریستی هەرە باشی هەورامان بەشێکی کەمی بۆ لای خەڵکی ئەو ناوچەیە دەگەڕێتەوە و هێشتا ئەو پیشەسازییە لە هەوراماندا جێگیر نەبووە .

ئەم هەل و مەرجە پیشەسازیە ئاڵە بارە بە هۆی چیە ؟ بنەماکانی پێشگری لە پەرەپێدانی تکنۆلۆژیای ناوچەیی چیە ؟ هۆی پێش نەکەوتنی پیشەسازی هەورامان لە چیدایە ؟

بۆچی فەرهەنگی پیشەسازی لە کوردوستان دا بە رامبەر بە ناوچانێکی تری ئێران و وڵاتانی سەنعاتی، ناوخۆیی نەبوەتەوە ؟ لە ئاکام دا بۆ چی پیشە سازی کوردی جیگیر نەبوە یا جێی خۆی نە کردوە تۆ .

لە پیشەسازی توریسم چۆن دەتوانین بۆ پیکەیاندنی پرۆژەی پیشەسازی هە ورامان و دروست کردنی هەورامانێکی سەنعاتی کەڵك وەر بگرین ؟ پیشەسازی بەرهەمی و پیشەسازی توریسمی هەورامان چ ئاڵ وگۆرێکیان پێکەوە هەیە؟ ئایا دەتوانین گرفتی لافاوی بێکاران لە هەوراماندا بە پەرەپێدانی پیشەسازی چارەسەر بکەین و لەدەرچوونی لاوەکان بۆ پەیدا کردنی ئیش و کار بۆ تاران و ناوچانێکی تر بەرگیری بکەین ؟

ئەم وتارە تەقالا دەکات وڵامانێك بۆ ئەو پرسیارانە بدۆزێتەوە .

بە بیرهێنانی ئەو خاڵە، گرنگە ، کە کەم بوونی ئامار و پێداچوونی هەورامان ناسی ڕوانگە و بەرچاو ڕۆشنی بە ئێمە نادات . لەم ڕێگایەدا هەوڵمان ئەوەیە ڕێکەوت لە گەڵ موتاڵای پەرەپێدانی پیشەسازی کوردوستان و دەست کەوتەکان ، ڕوانگەیێك هەمولایەنە بەو مەوزووعە بێت تا ئەمە وەکوو سەرەتاییێك بۆ دەست پێ کردنی موتاڵای زانستی و هەرەباشی پەرەپێدانی پیشەسازی هەورامان و کوردوستان بێت.

لەم وتارەدا پێویستانێك بەرچاو دەخەین و زۆرتر لەسەریان دەدوین .

- بەردەوامی پەیوەندانی کۆمەڵایەتی – فەرهەنگی – ئابووری – ناوچەی هەورامان لە گەڵ ناوچانێکی تری ولاتی ئێران بەباشی ئەتوانی بە ڕێوە بچێت .
- کوردوستان فەرهەنگ و شارستانیەتی مێژوویی هەیە و هەورامان بە شێکە لەو فەرهەنگ و وڵاتە.
- کوردوستان و بەتاییەت هەورامان پێشینەیێکی مێژوویی و پیشەسازی و هونەرییان هەیە کە ئەتوانێ ڕۆڵی ناوچەکە لە دابەشکردنی ئیش و کارە کانی پیشەسازی لە بابەتی بەشێکی پیشەسازی کارخانەیی بەهێزتر بکات و پیشەسازی توریسم دەتوانی ڕێ خۆشکەری پەرەپێدانی ئابووری و پیشەسازی بێت .
- کوردوستان و هەورامان کانانێکی زۆری تێدا هەیە کە دەتوانێت بەرهە می پیشەسازی ڕێك بخات و پیشەسازی هەورامان بەهۆی ئەووەوە بچەرخێت . • پەرە پێدانی پیشەسازی هەورامان بە لابردنی گرفتەکانی فەرهەنگی ، کۆمەڵایەتی ، ئابووری و ئەتوانی بەرەو پێش بچێت.

مەلا ئەحمەدی نۆتشی

مەلا ئەحمەدی نۆتشی کۆرو مەلا عبدالرحمن ی جە مانگەو شەعبانو سالەو 1218 هیجری قەمەری جەشارو نۆدشەی بەدنیا ئامان . حەر جە زارۆلەیۆ لا تاتەی کە مامۆسیٚوە پایە بە رز و گۆرە بیٚ دەس کەرۆ بەوانای دەرسە ئاییینە سەرەتایەکا . دماتەریچ پاسە کە رەسمو ئا سەردەمەیە بیەن پیٚ وانای و فیٚر بیەی فرەتەری پیٚسە فقییٚ ملۆ پیٚ حوٚجرە دینیەکا کۆردستانو ئاوەختەیە. ئەوەل چند سالیٚ شارو سنەی و جە مەدرەسەو دارالاحسانو ئا شارەیە نیشتەجیٚ بۆ و خەریکو وانای بۆ . پیٚ تەمام کەردەی دەرسە ئایینیەکا و فیٚربیەیو وانای فرەتەری و هەر پاسە قازانج گرتەی جە بازنەو دەرسو مامۆسا شیٚخ عبداللە ی خەرپانی , سنەی مازۆ جیاو و روە منیۆ دەگاو خەرپانی جە کوردستانو بەش و عیٚراقی . چند سالیٚ خزمەتو ئی زانای گۆرەینە شاگردی کەرۆ . ئەحمەدی نۆتشی خزمەتو مامۆسایشەنە یاوۆ بە پلیٚ "مستعد " ی . چی وەختەنە بە ئەمرو فەرمایشو شیٚخی پیٚ گرتەو ئیجازەی شەرعی ملۆ پیٚ رواندوزی و جە دەگاو " خەتی " . هەر چاگە جە خزمەتو عەلامە محمد ی خەتی ئیجازە هۆرگیٚرۆ .

دمای هۆرگرتەی ئیجازەنامەی شەرعی پیٚسە مامۆسیٚوە گیٚلۆوە پیٚ زیٚد و دەگا ویٚش . مەدرەسەو نۆتشەی سەرو سامان مدۆ . حەر چا وەختەنە تاتەو مەلا ئەحمەدی (مامۆسا مەلا عبدالرحمن) مفتی شارو سلیٚمانی و گۆرەو مەدرسەو دینی ئا شارەیە بۆ . دمای چند وەختیٚ بۆنەو نەوەشی و ناکۆکی تاتەی ملۆ پیٚ سلیٚمانی تا یاردی و کۆمەکو تاتەی بۆ جە ئیٚدارەکەردەو مەدرەسەو دینی شارو سلیٚمانی . جەسالۆ 1244 مەلا عبدالرحمن تاتەو مامۆسای کۆچی دمایی کەرۆ . مەلا ئەحمەد بۆنۆ یاگیٚوە کە دلیٚ خەلکو جەماوەرو شارو سلیٚمانی بیٚش , هەر پاسە مەقامی عیلمی و دینی بەرزیش نریۆ یاگیٚ تاتەی . سالەو 1244 بە شکلی رەسمی بۆ بەمۆفتی شارو سلیٚمانی و دۆرو بەریش .

پاسە کە جە کتیٚبو (میٚژوی ئەدەبی کورد) ئامان مەلا عبدالرحیم تاوەگۆزی (مەولەوی کورد) دەرسی ئاییٚنی ویٚش خزمەتو مامۆسا مەلا ئەحمەدی نۆتشی تەمامنان وە خزمەتشەنە ئیجازەش هۆرگرتەن . مامۆسا ئەحمەدی نۆتشی کتیب و نویسییٚ فریٚش هەنیٚ کەبریٚ جەئی کتیٚب و نویسیا وارەنا ئامیٚنیٚ :

1- غایەالکلام و نهایەالملال
2- مدخل منظوم جەعلم نجوم
3- شرح منازل القمر
4- شرح و حواشی تقویم عربی ، رومی و جلالی
5- معرفت تاریخ
6- دیوان اشعار بەزبان کردی ، عربی ، فارسی . . .

مامۆسای گۆرەو زانای پایەبەرز مامۆسا مەلا ئەحمەدی نۆتشی دمای عۆمریٚ با بەرەکەتی پەر جەوانای و واتەی دەرسی دینی جەسالۆ 1302 یە نە کۆچی دمایی ش کەرد . تەرمی پاکش قەبرستانو شارو سنەی سەرو تەپەو (شرف الملک)

ماموٚسا نوٚسمان بەکر/سوید

نۆروزو تەویڵی

ئانە کەئاشکران کە جە چند وڵاتیوەنە یادوو نۆروزی گرد ساڵیو جە 21 مارتیەنە کرییوە.خەلك بەشیوی جیاوازی جەژنە گیراو و وەشی ویشا بەروزا.

گر نەتەویو بە راورەسموو شیوازوو تایبەتوو ویش جەژنە گیرو. یانی یاگە جیاجیا کانە جەژنو نۆروزی واردی تایبەتیی، یاگی تایبەتیی، گورانیی تایبەتیی،...ویش هەنیش.بەڵام من ئەجوم ئانە کە جەژنو نۆروزی جە جەژنەکاتەری جیاکەرو وە(زیاتەرجە گردچیوتەری) راورەسمو ئێروو نۆروزیا.

کوردەکیج جە کوردستانەنە و جە وڵاتە جیاجیاکا جیهانیەنە ئی جەژنی پیروزە کەرا.هەڵبەتە جە کوردستانیچەنە جە یاگیوۆ پێ یاگیوی تەری جەژنگیرتەی تایبەتمەندی ویش هەنش. مەبەست چی نویستەیە ئانەنیا کە باسو مێژوو نۆروزیوو هۆ بەرپابیەش کەروو، بەڵکە مەبەستم ئانەنە بە بونەو جەژنو نۆروزیو باسیوی کوڵوو راوورەسموو یادوو نۆروزی جە تەویڵینە کەروو و پیسۆ سۆقاتیوی گولانەی پیشکەشوو گۆڤاروو هۆرامانی وەشەویسیش کەروو .ویرەگاوو 20 مارتی، هەر جە دمای نیمەڕوێۆ خەڵك دەس کەری بە ئامادە کەردەی نۆتی، بوولی، هیزمیوو پەڕوو....هتدا.جە سەروو پاساروو گرد بانیویۆ ریزو یان چند ریزیو گوندەڵە یا کوماتڵە بوولی ریزی کەرینیوو ئامادیشا کەرینی پێ ویرەگای. ئیتر سەرویرەگاوە، خەڵك گرد ئێو بانوو کەمیو نۆتە کەرینی سەروو گرد کوماتڵە بوولی ویرە و ئێرشا نییەنی پۆ و زاروڵیچ (جیای فیشەکە شیتا گروڵیە پەڕوی وەشی کەرینی و کەمیو نۆتەشا کەرینیپورە و ئێرشا نینیپۆ و رووەو ئاسمان فڕەشا دینی. وە دۆرووبەروو سەعات 18 ی، یانی ئاوەختە کە خەریکا دنیا تاریکدکەرو جە یەری یاگی تایبەتینە یانی جە قەڵابوزان، ویسوورە و پەشتوباناوە کە یەری یاگی بەرزینی تەویڵینە، جە هەمان کاتەنە ئێر کرییوە.هەڵبەتە ئێروو ئی یەرە یاگەیە هەر فرە گۆڕەوو تا شەوی دیریو بەردەوام گرێ (ئێروو ئی یەرە یاگەیە ئاتەشگاکی زەردەشتیەکاما ویر وزیننێ) .بەڵام خەڵك هەر فرە کەم تایی (چەرخی) یان نایلون سوچنی. هەڵبەتە گردوو تەویڵی پیسۆ یەك تابلۆی هەر فرە رەنگینی ئەرمانیوو، ئێروو سەروو کەشەکاچ ئاتەشگاکی سەردەموو زەردەشتیەکاما ویر ئارینیوە.رو 21 مارتیچ هەر جە چاشتینگاوە تانیمەڕو بازارەنە کریی بەزەماوەندەوو بە دهوڵ، زوڕنای، لوولی و گورانیی زەماوەندەکی گەرمتەرە کریی.من ئەجوم ئێروو نۆروزی تەنیا نیشانو لوای زمسانی، نەمەنەی سەردای، ئامای وەهاری، وەشکەردەی هەوای، نەمەنەی ستەمووزوحاکی و سەرکۆتەی کاوەی ئاسنگەری نەبیەن بەڵکە نیشانو قدسیەتوو ئاجەژنینە جەڵا زەردەشتیەکاوە و چا ڕووەنە پشو ئێروو ئاتەشگاکا بەرزتەروو فرەتەر گرابو. پیبونەیچۆ جەژنو نۆروزی جە ئاکەسا کە جەژنو نۆروزیشا لاوە پیروزەنەو جەژنەگیرا پیروزەکەروو و همیدەوارەنا کوردەکی وە بەتایبەتی هۆرامیەکی فرەتەرو زیاتەر گرنگی دا بە جەژنو نۆروزیوو پیسەوو جەژنیوی نەتەوەیی تەماشەش کەرا. با جەژنو نۆروزی بو بە جەژنو یوولی (کریسمس) کوردی، یان ڕاستەر واچوو پشو جە گرد جەژنیوی تەری ڕۆنەقوو شکۆو قدسیەتش فرەتەربو. با وەشترین سۆقاتی چی جەژنینە پێ زاروڵەکاما پسانمی تا نۆروزشا جە گرد جەژنیوی تەری وەشتەرە بسیو و نەوە دمای نەوەی یادش کەراوە.

جەسایتەکا هۆرامانیۆ

پاور یا پیر جە هۆرامان

هۆرامان پێسە کۆنە یاگو فەرهەنگ و تەمەدۆن و بەشەری دنیێ و پێسە یاگێ هەمیشە سەربەخۆ , هەمیشە و میژوی پەر بیەن جە پیاو ژەنە ژیرو زانایا جە گرد و بوارو ژیوای . جە هۆرامانی وەلێ ئیسلامی بە کەسێ کە جە هەر بوارێ ژیوای فرەتەرین هەرمانە ش وستەبۆ وەر چەم و ژیری و زانایی ش چا بوارانە پێ خەلکی بەر کۆتەبۆ واچیانش پەنە (پاور) . گێرە کەلیمێ " پیر " ی کە ئارۆ هەر دوە زوان و کۆردی و فارسی بە کار ملۆ جە "پاور"ی هۆرامی ئاما بۆ کە دمایی بیەن بە پیر ! . وەلێ ئیسلامی , هۆرامان 99 پاور (پیر) ش بیێنێ کە هەرکامشا جە بوارێ جە ژیوای هۆرامان و ئاوەختیە ژیر و زانا بیێنێ . پاسە کە ماچا و ئێمە ژنیەنما 99 پیرو هۆرامانی .

جەسایتو پێسە دالانی

بان تلێیر

بەگێوە جە دەگاو کەڕاوانە حاکم بۆ بە نامێ حەمە عەلی بەگێ. حەمە عەلێ بەگ هەر وەنیوەش بۆ (نۆکەر) بە نامێ قاسمی. ڕۆیوە حەمە عەلی بەگ دیواخانەنە ، لاو دەلاقەینە نیشتەبێرە ، لێ فیکرانە بێ ناوامە ، کۆجیەنە قاسمش چەم پەنەکەوت و دەلاقش کەردووە و چرێش وەنەو قاسمی و واتش : قاسم دابۆ لوە پەی دەلی ، قاسمیچ نەلا پەی لاو حەمەعەلی بەگی بزانوو پەیخامش چێشا پەی دەلی و پەی چێشی کیانووش . عازا لوا و لوا تا یاوا دەگاو دەلی . لوا پەی یانەو خانۆ دەلی کە نامێش مەجیدخان بێ و دماو سلام و عەلەیکی نیشتەرە و واتش : قوربان حەمەعەلی بەگی کیاستەنا پەی ئێگەی . مەجید خانیچ واتش : پەی چێشیش کیاستەنی ؟ قاسم ماچۆ : وەڵڵا مەزانوو ! مەجید خانیچ سەرەیش شەکناوە و دلوو وێشەنە واتش : ئەهاها چارت کەروونە ، چۆنکەی ئێنە هەرەنێ .
مەجیدخان ڕوەش کەردە ئەو قاسمی و واتش : ئەها من زانوو پەی چێشیش کیاستەنی - بان تلێرێ زل جەبانە کەشاوە بۆ ، تەوەنێن - ماچۆ : پەی ئا بان تلێرەیش کیاستەنی .
هۆرمیزوو بان تلێری مدو کۆلیشەرە و کیانۆشۆ پەی کەڕاوای .

پاوە و هەورامان

هەشتو مارسی ڕۆ جەهانی ژەنێ پیرۆز بۆ	20050225	سایتو هۆۆرامانی

ئی ڕوە کە ئارۆ جە دنیانە وەرووڵا جەژنە گێریۆ، یوئن تەوسیەش کەرۆ و بزوتنەوەی فێمینیستی جە وێش مزانۆش، یاد ئاوەرو ڕەنج و خەباتو ژەنە سوسیالیستا قەرنێ ویەردەی پەی ڕەهایی جە ڕەگ و پەیا نیزامی سەرمایەدارین.
یۆ چا چێهرە خەبات کارە دیاریا کلارا زێتکینەنە کە یۆ جە ڕابەرا حزبو سوسیالیستی و دماتەریچ کۆمۆنیستی وەختو ئالمانی بێ. جە ساڵەو 1910 جە کۆنفرانسو ئێنترناسیۆنالیستی ژەنا جە کۆپنهاگەنە پێشنیارو دیاری کەردەی ئی ڕۆیە پێسە ڕۆ ژەنێ کەرۆ تا گرد ساڵێو چا ڕوەنە پەرچەمەو دژایەتی چەنی نیزامی سەرمایەداری پێسە سەرچەمەو نابەرابەریا کۆمەڵایەتی و چانیشا نابەرابەری ژەن و پیای بەرز کریۆوە.
چا وەختۆ تا بە ئارۆ وەزعەو ژەنا جە برێو یاگێنە و چانیشا جە ڕۆ ئاوانە ڕفۆرمێ فرێش بە وێشۆ دیێنێ و وەزعە خاستەرەنە. بەڵام جە فرەو یاگاتەرو دنیای و چانیشا خاوەرمیانەنە وەزعە هەر فرە دما کۆۆتانێنە. سایتو هۆۆرامانی پی جۆرە دەنگو وێش وزۆ پاڵو دەنگو ئا ئینسانا کە پەی لا بەردەی گرد جۆرە نابەرابەرییوی و چانیشا نابەرابەری ژەن و پیای خەباتشا کەردەن و خەبات کەرا و ئی ڕۆیە پیرۆز کەرۆ .	ئافیشی ئالمانی جە 1914 ەنە

ئاسۆ کۆچەر- بیاره/ 2006/2/16

عیشقی نیشتمان له هەورامان

هەورامان ئەو نیشتمانەیە کە لە دێرزەمانەوە ژیانی تێدا بووە و جیگەی ژیان و گوزەرانی مرۆڤەکان بووە لە قۆناغە جیاوازەکانی کۆمەڵگای مرۆڤایەتیدا, ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ لەباری ناوچەی هەورامان بۆ ژیان, هەر لە چاخە دێرینەکانەوە تا ئەم ساتە وەختە.
ناوچەی هەورامان لەقۆناغەکانی پێش مێژوو کە هەموو چاخە بەردینەکان دەگرێتەوە تاوەکو چاخە مێژووییەکان و دۆزینەوەی نووسینی دیمەنی و نووسینی بزماری, تا دەگاتە سەردەمی میللەتە دێرینەکانی کوردستان وەك (لۆلۆییەکان – گۆتییەکان – میتانییەکان – کاشییەکان – میدییەکان) و لەزەمەنی ئێستاکەی ئێمەیشدا جیگەی ژیان و گوزەران و حەسانەوەی مرۆڤەکان بووە.

هەمیشە گیانی خۆشەویستی وکۆڵنەدان و بەردەوامی و عیشقی کردووەتە پەیامی خۆی بۆ سیمای ژیان لەو دەڤەرەدا, ئەو هۆکارانەی بوونەتە هۆی ئەوەی ناوچەکە لەهەموو قۆناغە جیاوازەکانی مێژوودا جیگەی ژیان و گوزەرانی کۆمەڵگا مرۆڤییەکان بێت زۆرن, بەڵام گرنگەکانیان ئەمانەن:-

- بوونی چەند سەرچاوەیەکی ئاوی سازگار لەناوچەکەدا.
- بوونی کەش و ئاو و هەوایەکی لەبار و مام ناوەند کەلە هەرچوار وەرزەکەدا لەبارە بۆ ژیان.
- بوونی چەند ڕووبەرە زەویەکی تەسکی بچووك لەبنار چیاکاندا کە خاکێکی بە پیتی هەیە بۆ کشتوکاڵ کردن.
- بەهۆی لەباری ئاووهەوا و خاکی بە پیت و ڕێژەیەکی باش لە باران بارین ڕووەکی سروشتی زۆرە, ئەمەش وای کردووە ببێتە ناوچەیەکی باش بۆ لەوەڕگای ئاژەڵ.
- بوونی چەند چیاو لووتکە و ناوچەی بەرز و سەخت لەناوچەکەدا کەهەمیشە وەك قەلا و شوێنی خۆ حەشاردان و سەنگەری بەرگری لەخۆکردن لەقۆناغەکانی ژیانی مرۆڤدا سوودیان لیّ وەرگیراوە.

ئەم خاڵانەی کە لەسەرەوە ئاماژەمان پێدان و چەندین خاڵی تر بوونەتە هۆکاری ئەوەی کە دانیشتوانی دەڤەری هەورامان عیشقێکی سۆفیگەرانەیان بۆ ناوچەی هەورامان هەبێت, ئەمەش نەك بەمانای دەمارگیری کوێرانە بەڵکو بەمانای وەفا و بێگەردی و ڕاستگۆیی لەگەڵ خاکی دایکدا.

ئەم عیشقە پاکە بێگەردە وای کردووە لەمرۆڤی ناوچەی هەورامان کەبەپاچەکەی دەستی تابلۆی کۆڵنەدان و گەشبینی و بەردەوامی بنەخشێنیّ و لەبەرزاییە سەختە بەردەلانەکاندا لەشێوەی تەلاندا باخ دابنیّ و بەشێوەی کلتوری ناوچەکە لەنزیکترین سەرچاوە وە بەڕێگای بنەوان و جۆگا, بەزەحمەت و ئارەقەی نێوچەوانی ئاو بگەیەنێتە ئەو باخانە. هەروەها مرۆڤی ئەم ناوچەیە بەبەردە سروشتییەکان کەلە کانە بەردەکانەوە بەدەستی هێناوە, توانیویەتی سارستانییەتێکی جوان و هونەرێکی بیناسازی ڕەسەن بنوێنیّ و بەشێوەی ووشکە دیوار چەندین خانووی یەك لەسەر یەکی سەرنج ڕاکێش و دلڕفێن لەناوچە سەخت و بەرزاییەکاندا دروست بکات, هەم بۆ شوێنی حەوانەوە و ژیانی ڕۆژانە هەم بۆ گۆڕینەوەی عیشق لەگەڵ سروشتی دلڕفێنی ناوچەکەو ئاوێتەکردنی عیشقی ناوچەکە لەگەڵ ڕۆحیانەتی خەڵکەکەیدا.

هەر ئەم عیشق و ئەوینە پاك و ڕاستەقینەیە وای کردووە مرۆڤی ناوچەی هورامان لەهەموو سەردەم و قۆناغە جیاجیاکانی مێژوودا گیان فیدای ناوچەکەی بێت و بەهیچ شێوەیەك دەست بەرداری نەبێت و بەجێی نەهێڵیّ, تاوای لێهاتووە لەبەر بار و دۆخە دژوارە سروشتی و

ڕامیاری و ئابووریەکان مرۆڤی ئەم ناوچەیە بەتەواوی پشتی بەخۆی بەستووە لەدروست کردنی پێداویستییەکانی ژیانی ڕۆژانەی وەك شاڵ و کلاش و کوڵەباڵ و جاجم و..هتد. هروەها باخ و باخاتی داناوە و کشتوکاڵی کردووە و ئاژەڵی بەخێوکردووە و هەموو پێداویستییەکانی ژیانی خۆی بەدەست هێناوە. هەر ئەمەش بووەتە هۆی ئەوەی ئەگەرچی هەورامان خۆی ناوچەیەکی بچووکە لەئاستی کوردستاندا, بەلاّم بوبچووکیەشەوە بەدبەختیەکەی لەوەدایە کەلە نێوان هەردوو دەوڵەتی عێراق و ئێراندا دابەش بووە و کۆمەڵێك زنجیرە چیای سەخت ناوچەکانی لەیەك دابڕیوە و لەچەندین قۆناغی مێژوویيدا دەیان جار بەهۆی کارەساتی سروشتی و سیاسی و ئابوورییەوە خەڵکی ناوچەکە تووشی ماڵوێرانی و تالاّنی و فشار و ڕاگواستنی زۆرەملێ هاتوون, بەلاّم دەست بەرداری ئەو بەهەشتە جوانەی سەرزەوی نەبوون و جارلەدوای جار بەئومێدی زیاترەوە قۆڵیان لێ هەڵماڵیوە بۆ ئاوەدان کردنەوە و بەردەوام بوون. خۆی لەخۆیدا ئەم جوانیەی هورامان کەئیلهام بەخشی عیشقە, بووە هۆی ئەوەی کە ئیلهامی شیعری بە گۆرانی شاعیر ببەخشێ لە گەشتێك بۆ هەورامان, هەروەها مەولەوی و بێسارانی و پیرەمێرد و...هتد, گەواهیدەری ئەم ڕاستییەن کەبەشێوە زاری هەورامی گوزارشتیان لە ئیلهام و عیشقی حەقیقی خۆیان کردووە. هەرئەو جوانی و ئارامییە ئەفسوناویەی سروشتی ناوچەکە بووەتە جێگای گۆڕینەوەی عیشق و سەرچاوەی گرنگترین خەڵوەتگای سۆفیگەری و پیری شالیار و کۆسەی هەجیج لەناوچەکەدا.

ئەمەوێت ئەوە بڵێم وەك کلتوری ناوچەی هەورامان, هەرهەورامیەك خۆی بەقەرزاری خاك و جوانی سروشت وعیشقی بێگەردی هەورامان دەزانێت و لەهەر سوچێکی ئەم دونیایەدا بێت عیشقی هەورامان ئاوێتەی ڕۆحیانەتیەتی و زاراوەی شیرینی هەورامیش جریوەی سەرزار و میوانی سەر سفرە و خوانیەتی, هەورامانیش هەمیشە سەربەرز و ڕوو سوورە و شانازی بەوەفا و بەئەمەکی ڕۆڵەکانیەوە دەکات.

بۆیە دەڵێم, عیشق و نیشتمان و هەورامان, تابلۆیەکە بۆ فێربوونی ژیان.

هەوڵێ هونەریێ ئامادەکردنی/ئاسۆ بیارەیی

فەرزین هەورامی

دەنگێکی زوڵاڵ لە بەهەشتی هەورامانەوە

نە ئەسکەندەری مەکدۆنی توانیویەتی سەربەرزی کێوە سەختەکانی هەورامان بشکێنیت، نە ئەنفالی سەعدی کوڕی قەساب، توانیویەتی بە سەر وورەی هەورامییەکاندا زاڵببێت و ئاینی پیرۆزی زەردەشت لە لاپەڕەی مێژوویاندا بسڕێتەوە. خواش زانیویەتی هەورامییەکان دەستەمۆ ناکرێن و بەرزترین لوتەی شاخەکان دەکەنە هێلانەی ئەوینێکی ئازاد لە گەڵ قاسپەی کەو و دەنگی سیاچەمانە، بەهەشتێک لە سەر زەوی بۆ خۆیان و کوردستان دەخوڵقێنن، بە هەشتێک کە هیچ مرۆڤێک کەسێکی دی ڕەنجەڕۆی نەکات و هەریەکە بە هێزو بازوی خۆی بەردی کێوان لە بن دەربهێنیت.

سروشتی هەورامان سەرچاوەی بەهرە و کانی گۆرانی، لانەی ڕەسەنی فەرهەنگی کوردی، کە تا ئیمڕۆ هیچ داگیرکەرێک نەیتوانیوە زەفری پێبەرێت.

ئاوێستا زمانحاڵی هەورامی و هەورامییەکانە، کە چۆن بۆ خۆیان و کوردستانەکەیان، پیرۆزی مانەوەی نەتەوەی کوردیان ڕاگرتووە.

بەسۆزترین دەنگی ئەمجارە گۆرانیبێژی لاو **فەرزین** هەورامییە، کە توانیویەتی، بەدەنگی ڕەسەنی دیمەنی جوانی هەورامانەکەی، شەوانی نامۆیی و دووری خۆی و ئاوارەکان سارێژبکات و کنالەیلی گۆرانییەکانی بکاتە مەرهەم و دڵی ئاشقانی پێ ئاشت بکاتەوە. هونەرمەند **فەرزین** هەورامی، خەڵکی شارۆچکەی شوشمێیە لە ڕۆژهەڵاتی هەورامان، لە سروشتی ئەوێشدا، فێری چڕینی گۆرانی، وەکو زۆربەی خەڵکی ناوچەی هەوارمان بووە.

فەرمون لە نیزیکەوە خۆتان سەردانی ئەم هونەرمەندە بەهرەمەندەبکەن لە ڕێگەی سایتەکەی خۆیەوە:

http://www.farzin-hawrami.com

پەلیانەو فەرهەنگی کۆمەڵیەتی هۆرامانی

یارسان ئاییني جە وەرکوتو کوردستاني

چەخاوەرزەميني چەخاوەر زميني
بارگەي شام وەستن چەخاوەر زميني
حوکمش مەگيلا يەسار و يەمين
خوەر چەخوەرئاوا ماوەرو پەسين
مەڵەکان چەعەرش ماوەرو زەمين
هەر کەس ناراسن ئەوسا ماو غەمين
»پير کاظم کنگاوري«

ئاييني "يارسان "ي يادگاريۆە جە ويرو باورو گۆرەپياکا کۆردستاني قەراخو گاماسياو و سەيمەرەو سيروانو سايەسارو شاهۆ و دالاهو و ئەلوەندو و بلورانو درود فرامانو دلفانو کوهدەشت تا کەرکوک و . . . ين . چي واتەي شيعري – کە سەرەنە ئاما - »پير کاظم کنگاوري« کە يۆ پيرو دۆرەو سلتان سەهاکي بيەن پێما بەرگنۆ کە بنەرەتو ئي رەسمو ئاييني جە وەرکوتزەمينەنە - مشرق زمين - کنيان و هۆرچنيان , بە پاو نەزەرەو بۆنيانگۆزارو ئي ئاييني, فريشتێ , کە جە باورو ئاييني تەرو دنيێ , ئينێ ئاسمانەنەو دلێ نۆهۆمەکا سەرو ئي دنيێ و سەرەو ئينسانەکا و بەشەرەکاوە ژيوا , مەيارە وار پێ زەميني و دلێ خەلک و ئي دنيێ . و هەر کەس کە رێوە پێچو سەخت گێرو خەمگين و ناهميد بۆ چونکە ئي ئايينە ويرێ تازەش چەنەن و چەني ويەردەو باورەولينەکا گژيۆ و پێسە ويرو باورێ ئينقيلابي وينيۆ و تەماشەکريۆ . واتێ يارساني بەشيوەو شيعري هۆرخۆلقيان کەئانەيچ گێلۆوە پێ شێوەو رەوشتو ئايينە وڵينە ئێرانيەکا و کۆردەکا وەرکۆتو دلێراسيني پێسە ئەوێستاي و بە شێوەزوانەکا وەرکوتو کۆردستاني - گۆرانو هۆرامي و لۆري و و لەکي - و فارسي واچيێنێ . هەر پيرێ و هەر بنەماڵيۆە جە هەرێمو زنجيرەکەشەکا زاگرۆسي چەني لواي پێ بلورانو سيروان خزمەتو بارۆل و شاخوەشين و سلتان سهاک ياوێنێ کەمالاتي مەعنەوي و ئەرزشي "ياري " و دەسشا کەردەن شيعر واتەي و نيارەي واتێوە پێسە يادگاريۆە جە وێشا .

ئاييني "ياري " چەني حاکمە عەرەبەکا "بني اميە" و " بني عباس " جەنگ و گژيايەنە بينێ و پێ بەرکۆتەي هەراڵەو ويرو باورو ويشا زەحمەتێ يەکجار فرەشا کێشان و چەني حەق پەرەستو ئازادي خوازەکا - جەبابەک خۆرەم دينو, ئەبو مۆسليمي - هەمکارێ فرەشا بيەن هەر پي بۆنۆ تاومێ وەشکەردەي سپاي نۆسەدي شاخوەشين جەهەمەدانو نەهاوەندو کەنگاوەرو لورستان و شارەزور نامێ بەرمێ , مەرکەزيچش تەکيەو خوەشين جە بلوران بيەن کە بە ملەو ياراني قەديم ي مەشهور بيەن ئي تەکيي دماي چند سەد سالێ ياوۆ لا خانو ئايري و يارانو ئايري چ جە بلوران دەس کەرا بە سامانداي ويرو باورو " ياري " .

دماي شاخوەشين ي گۆرەتەرين جولياي و بزوتنەوەو " ياري " جە هۆرامانەنەو دەگاو شيخاني پتەو کريۆوە. سلتان سهاک جەدەگا شيخانو هۆراماني بەنيارەي و ريکوستەي قواعيدي و بياو بەس " ياري " , دەس پەنەکەرێ گۆرەپێسەشاخوەشين ي پێ هەميشەي زيندەو جاودان بۆ و ياوو " ناميرايي " .

سیامەند هۆورامی/سوێد

جە پەراوێزو باسا بەرنامەو هانە ڕەنگینەیمنە

چی ڕوانە شەشەمین ساڵرۆ بەرنامەی تەلەوزیۆنی هانە ڕەنگینەی بێ. ئی بەرنامە شش ساڵێ چێێوەڵ و جە ڕوێوی چیمنەنە سەرو دەرفەتێوی، کە سازمانو ڕابەری میدیای(میسۆ پۆتامیا) دا بێ، دەسش بە کار کەرد. ئی بەرنامە پێسە یەکەمین بەرنامەی تەلەوزیۆنی هۆورامی دەرەتانێوی فراوانش پەی ئەشناسنای هۆورامانی فەراهەم کەرد. باسێ جۆرا و جۆرێ ئەدەبیێ ، فەرهەنگیێ ، سیاسیێ وکۆمەلایەتیێ بە زوانی هۆورامی چی بەرنامەنە پەخشێ بیێ. هەر چی بەرنامەنە بێ کە، پەی ئەوەڵین جاری، باسو مینە مجیا بێ خاوەنەکا دلێ ملْک و مەزراکا هۆورامانی جە بانێوی بەرینەنە کریا. ئی بەرنامە هەرچند بە ماوێوی کۆرت و جە فاسڵە زەمانێ دور دورینە وەڵا بۆوە بەڵام سەرهەم بەرنامێوی سەرکۆۆتە بیەن و جە یاونای دەنگو مەردمی بە یۆترینی کارایی خاسش ئەرمانان. مەردمو هۆورامانی جە هەر یاگێو بیێبا ساعەت ژماریشا کەردەن تا ئی بەرنامە وادەش یاوان و بە عەلاقۆۆ تەماشەشا کەردەن و بە شێوەهای جۆراجۆر پێوەنیشا پۆۆ گرتەن و بەشداریشا چەنە کەردەن.

هەر پاسە ئی بەرنامە تاواش بڕێو بەرنامێ تەریچ بارۆ شۆنەو وێشەرە. چانیشا بەرنامەو تەلەوزووێنەکا کۆردساتی، زاگرۆس تی وی و کۆردستان تی وی.

پاڵو ئینیشانە ، ئینسان گنۆ فکرو ئانەیە تا جە وێش پەرسۆ کە ئایامەردمو هۆورامانی بە هەقو وێش یاوان؟ ئایا هەقو مەردمو هۆورامانی هەر ئاندەنە؟ ئایا ئەگەر هەر کام چی تەلەوزیۆنا سەرەو سەعاتێوتەر بە پەخشی هۆورامیانەو وێشا زیاد کەرا ئیتر گرد چێو تەماما؟ ئایا نیشان دای ئی داواکاریا چی ڕادەنە، پا مانا نیا کە ئینتیزاراتو مەردمو هۆورامانی فرە وەسەنەرە؟ ئی پرسێ و دەیان پرسێتەر چی بابەتە ئاسان مەیا و وێشا مرمانا.

قسێ ئانێ نیەنە کە مەردمو هۆورامانی مشیۆ نۆبە برکێش پەی کریۆ و جە هامسایەکاش فرەتەرش پەنە دریۆ. نا، قسێ سەرو بێ بەشیەنە. ئەندا مەردم مەردما و نیازێ مەردمیچ جە بنەڕەتەنە هەر یۆنێ.

پەی ئینەیچە داوا کریان، عەلاقە نیشانە دریان، عەناسری کاردان و کارامەیچ نە بریان و هەن. ئەی مشیۆ سەبەب چێش بۆ؟

سەرنجێوو سادەو ئا وەزعێ کە ئانا ئارۆ جە کۆردستانەنە هەنە و ویەرۆ هەر فرە ئاسان ئی ڕاسیما پەی بەر وزۆ کە سیاسەتو حزبە ناسیۆنالیستەکا کۆردەواری هەڵای جە باری فکریۆۆ ئینا جە قۆناخێوەی فرە دماکۆۆتێنە. هەڵای نە شناختێوی دروس و حەسابیشا سەرو وەزعەو کۆردستانی هەن و نە بەرنامێوی مەردمی و تەجرەبە کریای جەهانیچ بەرا ڕاوە. هەڵای مەنفەعەتێ وەر پا کۆۆتێ و گۆلانێ ڕاشا مەدۆ تا تامو شۆعار و کردەوەکاو وێشا کەرا و بزانا حەرەکاتێشا ڕووەو کۆگەشا بەرا. هەڵای هەر نان بە نرخەو ڕۆی موەرا و هەر بارێوەرە وا گنۆ پا بارەرە شەنە کەرا.

ناسیۆنالیزمو ئۆروپای، پێسە سەر قافلەو ناسیۆنالیسمی جەهانی، جە ساڵەکا ئاخرو قەرنەو نۆزدەیۆ ئامانە مێدان و جە یاگە جیا جیاکانە جوابی جۆراو جۆرش گرتۆ و ئا جوابایچە هەر کام بە بارێوەرە بەرد.

بنەڕەتێو کە چاوەختەنە نریا و ڕەنگێو کە چا زەمانەنە مجیا چارەو سەراسەرو قەرنەو ویسیۆ دیار بیَ. دویَ جەنگیَ جەهانییَ و سەدان جەنگیَ بەینو مێللەتاش چۆ کۆتێیَ.

شا جویەوە ئی بەرخۆردا یاوا یاگێو کە شۆعارەو یەک مێللەت، یەک سەرزەمین و یەک زوانیش چۆ کۆتۆ و دەسو فاشیستەکاوە پێسە کتە نۆتینیَ یانەو ئۆروپایش بە جۆرێو نیا ئێێرۆ کە دماو زیاتەر جە نیم سەدەی هەلاَی دوکەڵش چەمیَ گەزۆ.

سە رئە نجام جە سالە و 1990 ي مەجبۆر بە بەر کەردەی بەیان نامەکا (کەمایەتیە زوانیەکا و نەتەوەییەکا)، پەی پارێزنای زوانا و ئەوە ئاستەی ڕەنگینی کۆلتورو ئۆروپای، بی و پی جۆرە و قانونەن ڕاش ئۆ هەر بروزێوو ئاشکراو ئی شۆعاریَ بەست.

کۆردستانو ئارۆیچ یۆ چا سەرزەمینانە کە جە باری فەرهەنگی و زوانیۆ وەر وەلاَ و ڕەنگینا. ئانا ئی فرە ڕەنگیچە بەنۆعێو فرە حزبیش ئاردەن شۆنەو وێشەرە.

ئینە خراب نیا و خاسا. گۆلی ئینا چا کە فرەو ئا حزبا، هەر چند بە نەهانی، هەلاَی هەر سینە پەی ئا شۆعارە کۆنیَ کوا و هەر ئینەیچە بەسێنێوە پا یاگاوە کە چۆش ئامێێنیَ. یانیَ بە واقع و بە پێچەوانەو واتاشا، ناوچەیی و گاهەن پەی شارێوی هەرمانە کەرا. هەرمانە پەی شارێوی خرابە نیەنە. ئانە خرابا کە مەردمو یاگەکاتەریچ باریەنە خزمەتو ئا شاریە.

ئانە کە حزبێوی ناسیۆناڵیستی وەرمی فاشیستانیَ وینۆ و چێرو شۆعارێویَ چیمنێنە هیلیانی کەرۆ، مۆمکنا فرە یاگیَ سەیری نەبۆ! سەمەرە ئانەنە کە برێو جە مەردمو یاگەکاتەری، چانیشا هۆورامان، شۆن کۆتەو ئی حزبانە و بە پێچەوانەو بەرژەوەندی وێشا و یاگەکاشا ئاویاری کۆتەرەو پویاو ئا شۆعارە کۆنیَ کەرا.

ئینەیچە جە پاڵو رۆحیاتێویەنە ئامان وەرۆ کە پارچە پارچەیی کۆردی ومەیل بە یۆ گرتەی وەش کەردەن. ئی وەزعیَ کارێوش کەردەن تا کۆرد جە فرەو یاگانە هەر ڕەنج دەر مەنۆوە و حەیبەتییَ تەفرەقەی فرە بە ئاسان جە پاڵو نارێکیانە ویەرۆ.

فرەو ئا کەسا ئارۆ ئەندامیَ پایە بەرزیَ ئا سازمانایچەنیَ، کەچی دیارۆ چەماشاوە سادەتەرین و بنەڕەتتەرین مافو وێشا و کەسانێوی پێسە وێشا پا شێل کریۆ و دەنگ مەکەرا. بە سەعات باس و حەق و حقۆقو تاکیت پەی کەرا، بەلاَم مەرەجیۆ وێشا هەرگیز تاکیَ بیێنیَ. باسو دیمۆکراسیت پەی کەرا وەلی هەر باسا. دەم جە گرنگی زوانی ئەدایی مدا کەچی هەرگیز مەرمانا ئەداو ئادیشایچ مۆمکنازوانێوش بیە بۆ.

تەماشەو ئی وەزعێ ئی پەرسا مارۆ وەرۆۆ کە ئایا سازمان وەش کەردەی ئێندە سەختا کە ئینسان مشیۆ پی جۆرە و تا ئی ڕادە پرنسیپێ چێر پێێ کەرۆ و گرد منەتێوەو سازمان دارا کێشۆ تا بتاوۆ چەنی سازمانێوی بۆ؟ ئایا چەنی سازمانێوی بیەی وێش مشیۆ تەنیا هەدەف بۆ؟ ئەر ئینە نیا ئەی ئی هەدەفە کامەنە؟ یۆ ئەگەر جە سازمانێوی ناسیۆنالیستیەنە بۆ و ئا سازمانە پەی زوانەکەو ئادی هیچ تەلاشێوش نەبۆ بیەیش چا سازمانەنە مشیۆ چە مانێیوەش بۆ؟.

سازمان وەش کەردەی بە پێچەوانەو ئانەیە کە بە ڕواڵەت مرمانۆ ئاندە سەخت نیا. ئانە لا ئێمۆۆ نەبیەن بە عادەت. ئەندا چاگانە کە بیەن بە دەسور باس جۆرێوتەرا.

پەی نمونەی جە کتێبو (boken Förenings) سویدیەنە هەر جە هێڵەو یەکەمیەنە یۆ جە کارشناسا ئی هەرمانێ پی جۆرە باس کەرۆ: " ژیوای سازمانی سۆئیدی یەگانەن. ئێمە سۆئیدیی ئەگەر زیاتەر جە یەک کەسیما حەفتێو جە یەک یاگەنە مەناوە ئەنجمەنێو وەش کەرا". (ئی کتێبە حزبە سیاسیەکایچ هەر جزوو ئەنجمەنا مارۆ و منیۆرە ـ نوسەر)

جا پۆۆکەی ئارۆ جە ئۆروپانە کە مەرکەزو دیمۆکراسی دنیایا و ئەگەریچ گۆۆرەتەرین دەسەڵاتی دنیایی نەبۆ، لانی کەم یۆ جە دەسەڵاتە گۆۆرەکا دنیایا. حزب حزبو خۆدای نیا. حزبو وەشەویسو گەلی نیا، حزبو باو باپیری نیا، حزب ناموسو کەسی نیا.

زووۆن چێگە هەر یەرێ نەفەرێ تاوانشا و متاوا گلێرێ باوە و حزبێو وەش کەرا. چێگە نە ئینسان و نە بتە و نە حزب پەرەستش مەکریا. حزب پێسە وەسیلێوی پەی هەرمانێوێ دیارییێ تەماشە کریۆ. جاری چامنە هەن هەر دمای هەرمانەکێ حزبەکەیچ هۆر ڕوشکیۆوە.

جا من ئجۆم حەیفا یۆ دیمۆکراسی جە دەمو ساحێب نەزەرا ویشۆۆ نەشنەوۆ و نەمسۆ. مەردمو هۆۆرامانی کە وینۆ و مزانۆ ئارۆ جە کۆردستانەنە ئانە وەزعەنە و ئیدیچی ئینە حاڵشا. حەیفا دەس نەدۆ وەرۆۆ و وێش سازمانێ و حزبێ وێش پەی پارێزنای زوان و فەرهەنگ و بەرژەوەندیا وێش سازمان نەدۆ.

Hawraman

Number 5

Copyright Hawraman All rights reserved

www.hawramannet.tk
Email: asso.byari@spray.se